

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARYS

STASYS TUMĖNAS

NAUJIENLAIŠKIS

Nr. 2 (2) 2021-02-17

„AUŠROS“ APYGARDA, ŠIAULIAI

2020–2024 m. Seimo kadencija

Seimo narys nuo 2020-11-13

Iškėlė: Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga

Išrinktas: Aušros (Nr. 25) apygardoje (Šiauliai)

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcijos narys (2020-11-13)

Kultūros komiteto narys (2020-11-19)

Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisija, Komisijos narys (2020-11-24)

Laikinoji grupė „Už šeimą“, narys

Laikinoji Kultūros paveldo, Europos kultūros kelių ir šv. Jokūbo kelio grupė, narys

Laikinoji Lietuvos kariuomenės veteranų rėmimo grupė, narys

Laikinoji Seimo ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimo grupė, narys

Laikinoji Šiaulių krašto bičiulių grupė, pirmininkas

Seimo delegacija Lietuvos Respublikos Seimo, Lenkijos Respublikos Seimo bei Senato ir Ukrainos Aukščiausiosios Rados narių asamblėjoje, narys

Tarpparlamentinių ryšių su Armėnijos Respublika grupė, narys

Tarpparlamentinių ryšių su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste grupė, narys

Tarpparlamentinių ryšių su Kanada grupė, narys

Tarpparlamentinių ryšių su Šveicarijos Konfederacija grupė, narys

Tarpparlamentinių ryšių su Šventuoju Sostu grupė, narys

Seimo narys Stasys TUMĖNAS atsako į padėjėjo Nerijaus BRAZAUSKO klausimus.

N. B. Kaip numato Lietuvos Respublikos Konstitucija, eilinė pavasario sesija prasidės kovo 10 dieną. Kokia šiuo metu Jūsų, Seimo nario, išrinkto vienmandatėje Šiaulių „Aušros“ apygardoje, darbotvarkė?

S. T. Darbotvarkė neįprasta vien dėl to, kad karantino metu tiesiogiai nevyksta susitikimai su rinkėjais, su jais bendraujame tik susirašinėdami ir telefonu. Kitas akcentas – komitetų, komisijų, frakcijos, darbo grupių posėdžiai vyksta nuotoliniu būdu, taigi daugiau laiko būnu Šiauliuose. Neutrūksta įvairių darbų – organizuojame piešinių konkursą moksleiviams, skirtą Kovo 11-ajai. Kviečiu aktyviai dalyvauti konkurse: <https://www.lrs.lt/sip/getFile?guid=e49861b1-3452-4806-a7b2-7aa430058a48>; tenka studijuoti nemažai dokumentų, rengti įstatymų pataisas, siūlymus, kuriuos reikia įtraukti į pavasario sesijos darbų programą. Ką tik su komanda parengėme ir įregistravome du projektus: 1. 2022 metus paskelbti Pranciškaus Skorinos metais. Tai žymus mokslininkas, spaustuvininkas, knygų leidėjas, vertėjas. 2022 m. sukanka 500 metų, kai Lietuvos teritorijoje išleista pirmoji knyga, o Vilniuje įsteigta spaustuvė. 2. Parengėme LR Konstitucinio Teismo įstatymo pakeitimą, kurį siūlyti paskatino užsitęsusi krizė dėl Konstitucinio Teismo teisėjų (nepa)skyrimo. Nesu teisininkas, bet logika rodo, kad tokių problemų nekiltų, jei Įstatyme būtų numatytas konkretus terminas, reglamentuojantis kadenciją baigusio KT teisėjo pareigų ėjimo terminą. Tą ir numatėme rengdami pataisą.

N. B. Kaip vertinate valdančiosios koalicijos sprendimus, kuriais siekiama suvaldyti COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) plitimą? Kodėl vidutinis ir smulkusis verslas yra eliminuotas ir pasmerktas laukti ateinančios Dangaus karalystės? Ir kaip Marijos žemėje piliečiui išgyventi iš 260 eurų išmokos?

S. T. Tikiuosi, kad kol pasirodys mūsų pokalbis, karantino sąlygos bus „atlaisvintos“. O kaip išgyventi – nelengva atsakyti ir tai padaryti, nes valdančiosios koalicijos sprendimai bandant suvaldyti pandemiją yra eklektiniai, kasdien besikeičiantys, sprendimus atidedant, neaiškiai komunikuojant, trypčiojant vietoje. Niekaip nesuprantu ir nematau logikos atidaryti sienas skrydžiams iš / į Jungtinę Karalystę, iš kur „parskrenda“ ir mutuojančios Covid-19 atmainos, o kita vertus, neleidžiame šiauliečiams gryname ore slidinėti Bubiuose ar Kurtuvėnuose, nes tos slidinėjimo trasos – už miesto ribos, rajono teritorijoje. Nesuprantu, kodėl SAM, VRM to neleidžia, nes žiedinių savivaldybių specifika yra kitokia, reikalaujanti ir kitokių sprendimų. Pritariu Šiaulių merui A. Visockui, kuris sako, kad svarbiau negu teritorijos ribos yra kontaktų skaičius. Nelabai turiu ką atsakyti savo rinkėjams, dirbantiems mažose parduotuvėlėse, kirpėjoms kirpyklose, kur neleidžiama dirbti, nors didžiuosiuose prekybos centruose murkdosi, užpakaliais stumdosi šimtai žmonių. Toks įspūdis, kad valdantieji remia stambųjį verslą, o

smulkiuosius verslininkus, kurie yra verslo kraujotaka, ignoruoja. Laukiame nesulaukiame SAM ministro Arūno Dulkio žadamų 130 žingsnių, kaip suvaldyti pandemiją. Nors 5–10 pasiūlymų sulauktume. Deja...

N. B. Kokius sprendimus, priimtus naujos sudėties Kultūros komiteto, išskirtumėte ir kodėl? Kaip vertinate dalies kultūros atstovų išsakytą poziciją, kad Seimo narys Petras Gražulis nebūtų įtrauktas į Kultūros komiteto narių gretas? Ar tai nėra subtilus priminimas politikams, kad kultūra vis dar yra anapus valstybės prioritetinių sričių?

S. T. Ne, taip negalvoju, nes minėtasis Petras Gražulis bet kuriame kitame komitete būtų taip pat kontroversiškai vertinamas dėl savo skleidžiamos auros – kartais diskusinių, kartais nepolitkorektiškų pasisakymų ar poelgių, balansuojančių ties įžeidimo riba. Kolegos P. Gražulio nepakeisi, bet jis išrinktas netgi ne pagal sąrašą, o vienmandatėje apygardoje, kur įveikė visą būrį konkurentų ir gavęs mandatą tapo visateisiu Seimo nariu. Jo ateitis, galvoju, priklausys ne tik nuo teisėtvarkos sprendimų, bet ir nuo jo paties bei rinkėjų valios. O naujasis Kultūros komitetas kol kas labiau rengiasi darbams, „inventorizuoja“ buvusios kadencijos darbus, rengia įstatymų pataisas, atlieka svarbią parlamentinės kontrolės prievolę (pvz., dėl viešojo intereso gynimo Kauno Ažuolyno parke, situacijos Panevėžyje dėl kino teatro „Garsas“ likimo). Tikiuosi, kad komitetas nesikėsins į praeitoje kadencijoje priimtų sprendinių dėl Kultūros paso, Regioninių tarybų, muziejų lankymo šeimoms kartą per mėnesį nemokamai ir kt. naikinimo ir revizavimo. Tai būtų kirtis žmonėms ir grįžimas į praeitį.

N. B. Akivaizdu, kad Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisija turės naują pirmininką. Seimo narys prof. V. Rakutis, kaip įsitikinau, ryžtingai ir profesionaliai ėmėsi neatidėliotinių darbų ir reformų, kurie dabar gali nutrūkti. Politikas V. Rakutis, mano galva, sumaišė politikos ir mokslo diskursus, suteikdamas progą ezopinės kalbos specialistams ir (inter)tekstų interpretatoriams. Kokia vieta šioje, neabejoju, skaitytojų žinomoje istorijoje tektų konstituciniam teisinės valstybės principui?

S. T. Nesiimu kategoriškai teigti, kad sumaišė, bet akivaizdu (tą pastebime ypač tie, kurie į politiką atėjo iš akademinės bendruomenės) – prof. V. Rakutis buvo didelis optimistas, tikėjęs, kad politikoje galima nuversti kalnus, perorientuoti visuomenę, remiantis mokslu, analitiniais įvairiapusiais tyrimais. Deja, politika yra ir bendravimo, at(si)rinkimo menas, tai laikas, kai turi suprasti, kad stovi ne prieš jaunąją, tikinčią idealais kartą, o realybėje, kurioje konkrečiu laiku susiduri su kitais (geo)politiniais kontekstais, ėjimais, sprendimais. Ką gali aptarti paskaitoje, mokslinėse konferencijose, ne visada, oponentų nuomone, (pri)tinka daryti jautrių datų minėjimų metu. Kita vertus, problema dėl V. Rakučio situacijos patvirtino mano dar rinkimų programoje išsakytą mintį, kad istorijos politika yra labai jautrus diskursas, o ją formuoti ir realizuoti reikia įtraukiant ir mokslininkus, ir visuomenės atstovus. Dirbau ir praeitą kadenciją Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisijoje, todėl galiu tvirtinti, kad proveržio istorinės atminties gaivinimo erdvėse būta daug, iškėlėme problemas, radome sprendinius toms problemoms, kurios tiek daug metų buvo pamirštos, nesprendžiamos, neaktualizuojamos. Nepakanka gyventi romantizuotu Sąjūdžio ir Baltijos kelio vaizdiniu. Tikiuosi, kad mūsų LKVIA komisija nesikapstys kaltinimų vienui kitiems kryžkelėse, o ras bendrus sprendimus.

N. B. Kokias rinkėjų problemas sprendėte pastaraisiais mėnesiais? Dėl ko kreipėsi piliečiai ir kaip sekasi bendrauti su valstybės institucijomis, kurios atsako į Jūsų paklausimus, raštus?

S. T. Daugelis paklausimų kartojasi – dėl neva per mažos pensijos mokėjimo, netiksliai paskaičiuoto darbo stažo. Pastarąjį mėnesį daug teko aiškintis dėl mokslininkų pensijos (ne)mokėjimo, nes pastariesiems „valstiečių“ žadėtos ir pernai vasarą jau pradėtos mokėti neišmokos šios valdžios vėl buvo sustabdytos. Rinkėjai kreipiasi dėl žvyrkelių (ne)asfaltavimo, dėl stoginės nuo lietaus ir vėjo įrengimo būtinumo prie K. Donelaičio kapinių ir pan. dalykų, kuriuos privalo spręsti ne LR Seimas, o Šiaulių miesto savivaldybė.

N. B. Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkė V. Čmilytė-Nielsen teikia Lietuvos Respublikos Seimui skirti Vytautą Mizarą Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėju. Kaip vertinate faktą, kad aukščiausios kvalifikacijos teisininkas, profesorius, advokatas, mokslininkas V. Mizaras viešojoje erdvėje irgi pristatomas kaip kontroversiška asmenybė? Kaip teko matyti, skiriant kitus Konstitucinio Teismo teisėjus, dalis Seimo narių remiasi tik emocijomis ir žiniasklaidos pranešimais...

S. T. Situacija su Konstitucinio Teismo teisėjų skyrimu net įvardijama užsitęsusia konstitucine krize. Kalbate apie emocijas, bet aš pastebėjau ir kitą faktą – niekada negalvojau, kad ir Konstitucinio Teismo sudėtis gali būti tiek politizuota, o jau keli, rodos, kompetentingi, patyrę teisininkai buvo atmesti – pritrūko frakcijų, partijų politinės valios. Pavasarį Seimo Pirmininkė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Konstitucijos 103 straipsnio pirmąja dalimi ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo

įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi, teiks Lietuvos Respublikos Seimui jos siūlomą teisininką V. Mizarą Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėju. Nepažįstu jo, bet vėl kyla aistros, jis tendencingai pristatomas Lietuvos visuomenei. Ir kol kas neturiu įsitikinimo – tai daroma specialiai, šališkai, ar pagrįstai. Palauksime.

N. B. Vyriausybė patvirtino Finansų ministerijos teiktą nutarimą „Dėl Ateities ekonomikos DNR plano įgyvendinimo“ pripažinimo netekusiu galios“, kuriuo iš esmės naikinamas ankstesnės Vyriausybės pristatytas ir pradėtas įgyvendinti „Ateities ekonomikos DNR planas“. Kokie, Jūs manymu, būtų tikrieji šio sprendimo motyvai ir ar šiuo metu rengiamas nacionalinis „Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo fondo planas“ netaps tik rinkiminių pažadų vykdymo šaltiniu?

S. T. Pagrindinis motyvas atsitraukti ir revizuoti modelį – grynai politinis – ne tie skirstė skolintus pinigus. Man regis, čia daug buvusios ir dabartinės Vyriausybės nesusikalbėjimo, arba gal nenoro girdėti. Daug investicijų, lėšų įvairiems sektoriams skyrimo buvo numatyta iš DNR plano, visa ta skolinimosi metodika buvo suderinta ir aptarta su Europos Sąjungos institucijomis, kur Lietuvos Vyriausybės sprendimams buvo pritarta. O naujoji Vyriausybė visa tai mato kitomis akimis, turi savo žiūros tašką. Gaila, kad dėl to lėšų, pavyzdžiui, netenka Lietuvos bibliotekos, kurioms 2020 m. rudenį buvo rasta galimybė skirti 1, 6 milijonus eurų knygoms ir dokumentams įsigyti. Tie pinigai buvo nurėžti. Tokių pavyzdžių galima pateikti daug. Ačiū, Dieve, buvo pritarta, kad nebūtų išbrauktos lėšos, skirtos Šiaulių oro uosto infrastruktūrai, geležinkelio vėžei. Tiesiog buvo pakeistas lėšų šaltinio pavadinimas. Buvusi Vyriausybė ieškojo tokių galimų lėšų šaltinių, kurie nepadidintų rizikų ateityje skolinantis, kad nedidėtų skolinimosi palūkanos ir pan. subtilūs dalykai. Tai, koku keliu eina dabartinė valdžia, gali būti, kad atsilieps po kelerių metų, kai skolintis būsime priversti su didesnėmis palūkanomis. Beje, prognozuojama, kad 2021 m. pabaigoje valdžios sektoriaus skola sudarys 51,9 procento bendrojo vidaus produkto.

N. B. Viešojoje erdvėje aktyviai ginate Šiaulių miesto savivaldybės, valstybės investicijas į Savivaldybės įmonę Šiaulių oro uostas. Kodėl manote, kad bijoma konkurencijos? Kuo grindžiate savo optimizmą: „Savivaldybės įmonė Šiaulių oro uostas bus pavyzdys, kaip gali sinergiškai veikti savivaldybė, verslas, kariuomenė“?

S. T. Pirmiausia noriu pasidžiaugti, kad pagaliau pajudėjo per 20 metų nespręstos Šiaulių oro uosto problemos, kai atsirado valstybės-miesto-privačių investuotojų partnerystė. Kita vertus, pasigirsta tam prieštaraujančių, susidaro įspūdis, kad galimai sujudėjo tie, kurie įžvelgia, kad Lietuvoje gali atsirasti konkurencingas, modernus oro uostas, nes didžiulėmis pastangomis pagaliau rastas konsensusas ir susitarimas tarp Šiaulių miesto savivaldybės, Krašto apsaugos ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų (buv. Ūkio) ministerijos, Susisiekimo ministerijos, Finansų ministerijos. Nustota sniego gniūžtes mėtyti vieniems į kitus, pagaliau susitarta su ypač svarbia šioje grandinėje Krašto apsaugos ministerija, kuriai savo veiksmus, be abejo, reikia derinti ir su NATO vadovybe. Nugalėjo Šiaulių miesto mero kantrybė, nuoseklus siekis (i)rodyti Vyriausybei, kad naudoti vieną geriausių pakilimo-nusileidimo takų Zokniuose tik 4–8 NATO naikintuvams aptarnauti yra per didelė prabanga. Siekiamybė – ekonominė nauda ir patogumas – kad Šiaulių oro uostu galėtų naudotis ir verslo dalyviai, iš čia krovinius, o ateityje ir keleivius į visą pasaulį skraidintų keleivių ir krovinių bendrovės.

N. B. Dalyvavote nuotoliniuose Šiaulių miesto savivaldybės 2021 metų biudžeto svarstymuose. 2021 metų prioritetų prioritetu laikomas tęstinių infrastruktūros projektų įgyvendinimas, o tai galima vertinti kaip racionaliai besitvarkančio šeimnininko norą užbaigti jau pradėtus darbus. Tačiau projekte aš pasigedau koreliacijos su Europos žaliuoju kursu. Ar Šiauliai jau yra žalias miestas?

S. T. Premjero Sauliaus Skvernelio vyriausybės konstruktas – nepradėti naujų projektų, statybų, kol nebaigiami įgyvendinti seni projektai. Ta pati idėja sėkmingai pritaikoma Šiauliuose, kurie žingsnis po žingsnio juda į priekį. O kad Šiauliai nėra žalias miestas, liudija ir sausio–vasario mėnesiai, kai mieste jaučiama ir nustatoma didžiausia tarša. Kodėl? Todėl, kad kol kas „ne žalia“ dar mūsų sąmonė, kai Medelyne, Kalniuke ar Gubernijoje, Zokniuose į privačių namų pečius kemšama bet kas, kas dega. Iš čia ir tarša. Žalias miestas turi atsirasti, išaugti, subręsti pirmiausia mūsų galvose, mintyse ir veiksmuose.

N. B. Ko palinkėtumėte Šiaulių ir Lietuvos gyventojams, pavargusiems nuo karantino režimo, laukiantiems vakcinų ir svajojantiems sustiprinti savo psichinę ir fizinę sveikatą?

S. T. Vakcinas atvyksta, net pasirinkimas jau didelis... Linkiu dar truputį kantrybės, sveikatos ir tikėjimo ne įvairių antivakserių, tarp kurių, deja, yra ir nemažai skeptikų šiauliečių, skleidžiamomis melagienomis, o daugiau remtis ir tikėti mokslu, medicinos specialistais profesionalais. O psichinę ir fizinę sveikatą stiprinti linkiu kasant apie savo namus sniegą, valant savo gatvę, šaligatvius. Kol dėl nesuprantamų priežasčių kol kas neleidžiama slidinėti toliau nuo miesto, laikykimės galiojančių įstatymų. Ir būkime optimistai.

Dėkoju už pokalbį!

LIETUVOS AKTUALIJA: NEPRIKLAUSOMŲ EKSPERTŲ PATARIAMOJI TARYBA

Pirmąją SARS-CoV-2 vakcinos dozę jau paskiepyta apie 80 tūkst., visiškai vakcinuota daugiau kaip 45 tūkst. gyventojų. 77 proc. asmenų sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų ir 72 proc. globos įstaigų gyventojų bei darbuotojų turi SARS-CoV-2 imunitetą ar yra vakcinuoti bent iš dalies.

Šiuo metu toliau skiepijami didelės medicininės rizikos pacientai. Siekiant atnaujinti ugdymą ir padidinti moksleivių saugumą, dabar pradedami skiepyti pradinį klasių mokytojai.

Vyresnio amžiaus asmenų vakcinaciją būtina pradėti kuo skubiau. Ekspertų taryba svarstė dėl ugdymo institucijose dirbančių ir neturinčių kontakto ar turinčių minimalų kontaktą su moksleiviais asmenų vakcinavimo. Šiam vakcinavimo prioritetų plėtimui nepritarta.

Ekspertų taryba ragina vadovautis jau nustatytais prioritetais ir kuo greičiau pradėti 70 metų ir vyresnių Lietuvos gyventojų, kuriems mirties nuo COVID-19 rizika yra didžiausia, vakcinaciją.

„AstraZeneca“ SARS-CoV-2 vakcina yra Europos vaistų agentūros (EMA) registruota 18 metų ir vyresniems asmenims, jos sukeltas imuninis atsakas vyresniems kaip 70 metų asmenims nesiskiria nuo imuninio atsako jaunesniems asmenims, vyresniems asmenims šalutinių reiškinių stebima mažiau.

„AstraZeneca“ SARS-CoV-2 vakcina 100 proc. apsaugo nuo sunkios ligos formos, hospitalizacijos ir mirties dėl COVID-19.

Ekspertų taryba išreiškė nuomonę, kad „AstraZeneca“ vakcina turėtų būti vakcinuojami asmenys, vadovaujantis registruota vakcinos indikacija, įskaitant ir vyresnius kaip 65 metų asmenis.

Mokslinių tyrimų duomenimis, „AstraZeneca“ vakcinos imunogeniškumas didėja, antrąją vakcinos dozę asmenis skiepijant bent 12 savaičių po pirmosios. Ekspertų taryba sveikatos apsaugos ministrui siūlo nustatyti, kad antroji vakcinos dozė asmenims būtų skiriama EMA rekomenduojamo intervalo tarp vakcinos dozių pabaigoje, t. y. 12 savaičių po pirmosios.

Platus prevencinis testavimas bei kontaktų atsekimas – sudėtinė saugaus karantino atvėrimo dalis. Ekspertų taryba taip pat aptarė kaupinių tyrimo laboratorinės validacijos rezultatus ir pritarė, kad šis metodas būtų taikomas prevenciniam testavimui.

DARBAS TAUTOS ATSTOVYBĖJE

„Seime dirbate jau daug metų, vadovaujate departamentui, kadangi jau pats esate visų šių procesų dalyvis, puikiai girdite priekaištus mums, Seimo nariams, kad Seime yra kepama per daug įstatymų projektų – po 500 per sesiją ir panašiai. Ar, jūsų nuomone, tai yra normali praktika? Ar iš tikrųjų mes tų įstatymų teikiame per daug ir reikėtų jų mažiau?“

„Matau, mano prelegentė dar nepasirengusi. Aš norėčiau kreiptis į švietimo ministrę. Gerbiama ministre, akivaizdu, kad nuotolinis mokymas karantino metu turi daugiau minusų negu plusų, nukenčia ugdymo procesas. Tai pripažįsta visi pedagogai. Nesvarbu, kad mokytojai atsidavusiai dirba iki išnaktų.

Gerbiama ministre, ar nebus peržiūrėta egzaminų medžiaga būsimo egzamino? Pavasario pavyzdys parodė, kad į egzaminų medžiagą pateko ir tie dalykai, kurie nuotolinio mokymo metu nebuvo spėti aptarti. Ar techniškai tai įmanoma padaryti, ar jūs nesirengiate to daryti, truputį peržiūrėti egzaminų medžiagą? Ačiū.“

„Pirmas dalykas, aš netikiu, kad šioje Seimo salėje yra abejojančių, ar reikalinga tokia partnerystė, ir dar kartą visa tai sakyti, nes ir praeitas Seimas buvo tai padaręs. Ar tai susiję su JAV Prezidento rinkimais, ar mes norime Dž. Baidenui priminti, kad mes mylime Ameriką, nors mes visa tai išsakėme nuo NATO iki prekybos sutarčių jau dešimtį kartų. Pirmas dalykas. Antras dalykas. Ar jums neatrodo, kad rezoliucijoje tikslinga rašyti tokius konkrečius įsipareigojimus, kad 2,5 % iki 2030 metų? Rezoliucijoje! Rezoliucija yra daugiau tokia retorinė valios išraiška. Ar tai reikėtų rašyti?“

RINKĖJAI

Elektroninio dokumento nuorašas

ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, Vasario 16-osios g. 62, 76295 Šiauliai,
tel. (8 41) 59 62 00, faks. (8 41) 52 41 15, el. p. raistine@siauliai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188771865

Lietuvos Respublikos Seimo nariui
Stasiui Tumėnui
El. p. info@am.lt

2020-12- Nr.
Į 2020-11-23 prašymą Nr. SN-Sa-1

DĖL ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE ESANČIŲ KAPINIŲ STATUSO PAKEITIMO

Šiaulių miesto senosios, vadinamos Talšos kapinės, jau nuo 1965 m. yra visiškai uždarytos, laidojimas negalimas. Senosios kapinės neturi suplanuotų takų, jie yra praminti sunaikinant dalį kapaviečių, laidojimas šimtmečiais vykdytas be jokios tvarkos, laidojimo gylis taip pat niekada nebuvo reglamentuojamas. Kapinių istoriniuose dokumentuose skelbiamos net kelios jau perpildytomis kapinėmis pripažinimo datos. Didžioji dauguma kapaviečių neturi jokių ribų, antkapiniai statiniai išsidėstę vienas greta kito, galimai daugybę kartų perstumti. Taip pat virš 70 proc. kapaviečių nėra indentifikuotos, nes nebuvo rasta jokių įrašų ant paminklinių statinių arba tokių iš viso nebuvo. Virš 80 proc. kapaviečių yra neprižiūrimos, nes senai nebėra artimųjų. Dar esantys kapuose palaidotų žmonių artimieji, norintys restauruoti kapavietes, dažnai savavališkai stengiasi jas prasiplėsti kaimyninių neprižiūrimų kapaviečių sąskaita, nes dauguma kapaviečių neturi ribų ir pan. Įvertinus istorinius duomenis, panašu, kad kiekvienas takelis eina per žmonių palaikus. Tokia yra istorinė senųjų miesto kapinių pusė.

Kita daug klausimų kelianti pusė yra kapinėse mirusiųjų, mirties priežastys – marų, choleros epidemijos aukos, galimai žmonės mirę nuo juodligės. Kaip jau minėjome, palaikų palaidojimo gylis yra nežinomas. Vadovaujantis Lietuvos Respublikoje šiuo metu galiojančiais teisės aktais, urnos laidojimo gylis yra privalomas 1 metras. Šio reikalavimo besąlygiškai privaloma laikytis, todėl negalėtume užtikrinti, jog laidojimas nekeltų pavojaus sveikatai ir galimų užkrečiamųjų ligų plitimui.

Trečioji problemos pusė yra ta, kad senosios miesto kapinės buvo itin gausiai apšodintos dabar jau šimtamečiais medžiais. 2018 m. rudenį praužęs kelių minučių škuvas virš šimto šimtamečių medžių nulaužė, išvertė su šaknimis. Dalis jų išpjauta dėl didelio puvinio arba kaip sausuosiai. Kasmet vis mažiau lieka medžių, kurių šaknys tvirtina kalnelių šlaitus. Pradėjus kasinėti kapinėse daugiau kaip pusę amžiaus nejudintą susigulėjusių žemę, galime tik paspartinti užlaidotų kalnelių šlaitų slinkimą.

Taip pat informuojame, kad 2020-11-18 d. esame gavę Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerijos raštą Dėl nuomonės ir informacijos pateikimo siekiant spręsti besiplečiančių kapinių teritorijų klausimus, nes Ministerija rengia Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymo

pakeitimą. Tikimės konkretaus reglamentavimo dėl urnų laidojimo, perlaidojimo iš kapaviečių, konkrečių teisės aktų dėl savivaldybėse esančių ir daugelį dešimtmečių uždarytų, paveldosaugos saugomų kapinių statuso keitimo esant itin sudėtingam kapaviečių indentifikavimui, kai istoriniai dokumentai yra sudegę karo metu ir pan.

Šiuo metu Šiaulių miesto savivaldybės administracija vykdo statybos darbų projektą įrengiant Daušiškių kapines. Vien šių kapinių statybos rangos darbų kaina yra 4.167.665,67 Eur, nevertinant sklypų išpirkimo visuomenės poreikiams. Iki 2020-12-23 įrengimo darbams išleista apie 2,5 mln. eurų. Naujosios kapinės užims 40 ha žemės plotą. Kapinėse bus pelenų barstymo laukas.

Taip pat 2018 metais buvo sutvarkyti nenaudoti ir šiuo metu laidojimui pritaikyti nauji plotai Donelaičio kapinėse. Pakeistas kapinių statusas iš riboto laidojimo statuso į veikiančių kapinių statusą. Preliminariais skaičiavimais šio ploto turėtų pakakti iki 2023 metų. Taip pat baigiami įrengti 8 nauji kolumbariumo moduliai Ginkūnų civilinėse kapinėse urnų laikymui. Minėtose moduliuose bus 192 keturvietės nišos. Todėl artimiausiais metais Šiaulių mieste tikrai yra galimybės pasirinkti ne tik kapines, bet ir laidojimo būdą.

Į Šiaulių miesto savivaldybės administraciją besikreipiančiųjų dėl galimybės palaidoti Šiaulių miesto senosiose kapinėse artimųjų urnas yra itin reti vienetiniai atvejai, ir tai rodo, kad miestiečiams šis klausimas nėra aktualus.

Informuojame Jus, kad Šiaulių senųjų kapinių, vad. Talšos kapinėmis, kompleksas yra įtrauktas į Kultūros vertybių registrą (unikalus kodas Kultūros vertybių registre - 41597) ir jam suteiktas nacionalinis kultūros paveldo objekto reikšmingumo lygmuo. Pažymėtina, kad minėtas kompleksas vadovaujantis Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2018 m. rugsėjo 18 d. įsakymu Nr. ĮV-681 paskelbtas valstybės saugumu kultūros paveldo objektu, kurio apsaugos tikslas - saugoti viešajam pažinimui ir viešajai pagarbai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (toliau - Įstatymas) 4 straipsnio 2 dalies 3 punktu viešosios pagarbos apsaugos tikslas yra nustatomas siekiant apsaugoti memorialinius ir sakralinius objektus, mirusiųjų ar žuvusiųjų palaidojimo ir atminimo vietas (karių, sukilėlių, pasipriešinimo okupantams dalyvių ir kitas neveikiančias kapines ar pavienius kapus) bei vadovaujantis Įstatymo 20 straipsnio 1 dalimi neveikiančių kapinių teritorijoms nustatoma pagrindinė konservacinė (saugojimo) žemės naudojimo paskirtis (Pastaba: Šiaulių senųjų kapinių, vad. Talšos kapinėmis, komplekso senųjų kapinių statusas yra neveikiančios kapinės). Akcentuojame, kad vadovaujantis Įstatymo 19 straipsnio 2 dalies 1 punktu (Viešajam pažinimui ir naudojimui saugomame kultūros paveldo objekte draudžiama: naikinti ar kitaip žaloti saugomo objekto vertingąsias savybes.) jokie žemės judinimo darbai kultūros paveldo objekto - Šiaulių senųjų kapinių, vad. Talšos kapinėmis, komplekso teritorijoje nėra galimi, nes tai pažeistų nustatytas kompleksinio kultūros paveldo objekto ir jo sudėtinių dalių vertingąsias savybes (viena iš patvirtintų vertingųjų savybių yra žmonių palaikai, palaidoti minėtame komplekse) bei minėti darbai fiziškai labai pakenktų pastarajam - prasidės kapinių šlaito erozija.

Todėl atsižvelgus į visas išvardintas aplinkybes, Šiaulių miesto savivaldybės administracija neplanuoja siūlyti Šiaulių miesto savivaldybės tarybai keisti Šiaulių miesto senųjų kapinių, vadinamų Talšos kapinėmis, statusą.

Administracijos direktorius

Antanas Bartulis

Danutė Mažulienė, tel. 841 596 281.
Mantas Antanavičius, tel. 841 596 246.

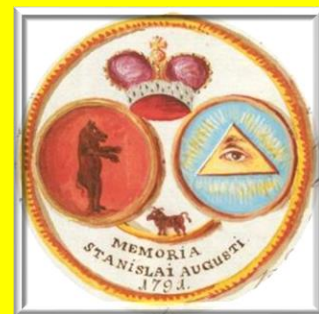
(NE)ŽINOMA ŠIAULIŲ ISTORIJA

Šiaulių miesto planas 1800 m. Šiaulių „Aušros“ muziejus

Istorijos šaltiniai byloja, kad Šiaulių miestas pradėjo formuotis dar XVII a. Dokumentuose minimos Vilniaus, Rūdės, Dvaro gatvės, kurių pavadinimai yra išlikę iki šių dienų. Svarbu pabrėžti, kad pavienės gyvenamosios teritorijos turėdavo tik kelius ir keliukus, o gatvių pavadinimų išskyrimas buvo miesto bruožas. Pagrindinės Šiaulių gatvės vedė į centrinę miesto vietą – Turgaus aikštę. Kitas svarbus bruožas, pagal kurį galime identifikuoti miesto formavimąsi, tas, kad steigiamos institucijos, teismas, kapinės, bažnyčia. Būtent XVII a. pradžioje vietoje medinės bažnyčios mieste pradėta statyti mūrinė, kurią šiandien vadiname Šv. Apaštalo Petro ir Povilo katedra. 1774 m. pradėta Šiaulių miesto centro rekonstrukcija, pertvarkyta centrinė aikštė ir gatvių tinklas pagal klasicistinės architektūros principus.

1791 m. Šiauliams suteikta Magdeburgo teisė, kuri reiškė galimybę miestui turėti savivaldą. Tuo laiku Šiauliams suteiktas herbas (žr. nuotr.). Viename skyde pavaizduotas Žemaitijos Kunigaikštystės herbas, kitame – Dievo Apvaizda, tarp jų veršis (valdovo Stanislovo Augusto Poniatovskio giminės simbolis) su įrašu po juo: „Stanislovo Augusto atminimui, 1791“. Kompoziciją vainikuoja purpurinė kunigaikštiška kepurė su baltu kailiu apačioje.

Šiaulių miesto herbas 1791 m. lapkričio 9 d. privilegijoje Nr.1

Po trečiojo Abiejų Tautų Respublikos (ATR) padalijimo etninės lietuvių žemės atiteko carinei Rusijai. Žemės padalijamos į apskritis, o Šiauliai tampa apskrities centru. Miesto valdžią (rotušę) sudarė kas treji metai gyventojų susirinkime renkami rotušės nariai: burmistras, keturi ratmanai (miesto valdybos nariai), sekretorius ir buhalteris. Rinkimuose galėjo dalyvauti visi suaugę miesto gyventojai, turintys nekilnojamojo turto ir įrašyti į Šiaulių gyventojų knygą. Įdomu, kad valdžia buvo renkama religiniu principu: mieste gyvenantys krikščionys rinko burmistrą ir du ratmanus, o žydai – kitus du ratmanus. Išrinkti ratmanai atlikdavo šias funkcijas: svarstė miesto pajamų ir išlaidų sprendimus tvarkos klausimais; organizavo mokesčių surinkimą, paskirstymą, tvarkė miestiečių ir pirklių apskaitą; rūpinosi sanitarija, priešgaisrine apsauga, gatvių priežiūra.

Nuo 1865 m. kas ketveri metai renkama miesto dūma miesto ūkiui tvarkyti, o baudžiamosios ir civilinės bylos iš rotušės perduotos apskrities teismui. 1851 m. Šiauliuose pradėjo veikti pirmoji berniukų gimnazija („Šavelskaja Mužskaja gimnazija“), kuri tapo tikru švietimo centru Šiaurės Lietuvoje. Šiandien gimnazija vadinama Juliaus Janonio vardu. Po 1863 m. sukilimo caro valdžia Lietuvoje vykdė lietuvių atskyrimo nuo lenkų kultūros politiką, todėl Šiaulių gimnazijos vadovybė

kurį laiką dėjosi toleruojanti lietuvių moksleivių tautinius jausmus. Tai paskatino moksleivių tautinės sąmonės formavimąsi. Ją padėjo ugdyti ir kai kurie Šiaulių gimnazijos mokiniai – Vaclovas Bielskis, Povilas Višinskis. Jie rūpinosi nelegalios lietuviškos spaudos leidyba. XIX a. pab. Šiaulius pasiekė laikraščiai „Aušra“ ir „Varpas“. Vienas iš platintojų Šiauliuose buvo žymus knygnešys Juozas Miliauskas-Miglovara. Tuo laiku moderni lietuvių tauta socialiniu ir kultūriniu požiūriu jau buvo susiformavusi, lietuvių tautinis judėjimas ėmė brandinti politinius tautos savarankiškumo siekius, kurie buvo visuomenei ir kitoms tautoms deklaruoti Didžiajame Vilniaus Seime.

Šiaulių turgaus aikštė XX a. pr. Šiaulių „Aušros“ muziejus

Šaltiniai ir literatūra

„Istorija“. Prieiga internetu: <http://jjanonis.su.lt/jjg/istorija-518-jjg.html>.

„Lietuvos miestų herbai 1791–1792 m.“. Prieiga internetu: <http://www.archyvai.lt/exhibitions/herbai/herbas4.htm>.

„XIX–XX a. pr. Šiauliai Rusijos imperijos gniaužtuose“. Prieiga internetu: <http://siauliuistorija.lt/category/xix-xx-a-pr-siauliai-rusijos-imperijos-gniauztuose/>.

Jonas Sireika, „Lietuvos Respublikos kūrimasis ir savivaldybės susiformavimas Šiauliuose“, Šiauliai: miesto istorija, dabartis, perspektyvos, Šiauliai: Saulės Delta, 1998.

Ramunė Zubrickienė, „Šiauliai Lietuvos valstybės kūrimosi metu“. Prieiga internetu: <http://www.snaujienos.lt/siauliai-780/2220-siauliai-lietuvos-valstybes-kurimosi-metu>.

Parengė Istorijos ir politikos magistras **Tautvydas Elijošius**

ŽINIASKLAIDA

<https://www.lrt.lt/naujienos/pozicija/679/1333982/stasys-tumenas-kodel-baltarusia-o-negudija>

<https://www.skrastas.lt/atolankos/apie-kalba-ir-vertybinius-pasirinkimus>

https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=36002&p_k=1&p_t=274195

<https://www.siauliai.lt/index.php?1670794242>

https://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/lietuvos_politika/siuloma_paskelbti_2022_metus_pranciskaus_skorinos_metais/

KOMUNIKACIJA

Lietuvos Respublikos Seimo nario Stasio Tumėno kabineto adresas Vilniuje:

Lietuvos Respublikos Seimas
Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius
III rūmai 301 kabinetas
Tel. (8 5) 239 6615
El. p. stasys.tumenas@lrs.lt

Padėjėja Vilniuje

Monika Šiaudinytė: tel. (8 5) 239 6615, el. p. monika.siaudinyte@lrs.lt;

Visuomeninis konsultantas

Tomas Butvilas: el. p. tomasvilas@gmail.com;

Lietuvos Respublikos Seimo nario Stasio Tumėno biuro adresas Šiauliuose:

Aušros al. 15, 76299 Šiauliai (I aukštas). Karantino laikotarpiu prašytume registruotis ir problemą išsakyti telefonu / el. paštu.

Padėjėjai Šiauliuose:

Nerijus Brazauskas (Šiauliuose): mob. 8 612 02 941, el. p. nerijus.brazauskas@lrs.lt;
Tautvydas Elijošius (Šiauliuose): mob. 8 612 04 056, el. p. tautvydas.elijosius@lrs.lt;

Socialiniai tinklai:

<https://www.facebook.com/Stasys.Tumenas.LRS/>

<https://www.youtube.com/channel/UCwN1Y0KTvhz-5Mtkx98wWlw>

Microsoft Teams platforma:

Seimo nario Stasio Tumėno biuras Šiauliuose

Mobilioji naujienlaiškio versija: <https://bit.ly/33MrOzD>

Naujienlaiškyje panaudotos Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos, Šiaulių „Aušros“ muziejaus, N. Brazausko nuotraukos.

Naujienlaiškį parengė Seimo nario Stasio Tumėno komanda.

Atsakingasis redaktorius – Nerijus Brazauskas.